

Fundacja rodzinna w pytaniach i odpowiedziach

Czy polscy przedsiębiorcy rodzinni będą mieli możliwość wdrażania sukcesji „szytej na miarę”?

W ostatnim czasie opublikowany został nowy projekt ustawy o fundacji rodzinnej, który – ku nieskrywanej radości środowiska firm rodzinnych – uwzględni kluczowe uwagi zgłoszone w trakcie konsultacji publicznych. Zmieniły się nie tylko zasady opodatkowania, ale zwiększona została także swoboda fundatora w kształtowaniu zasad funkcjonowania fundacji rodzinnej.

Poniżej zapraszamy na krótką sesję pytań i odpowiedzi, której celem jest przybliżenie możliwości, jakie dawać będzie polska fundacja rodzinna w budowaniu wielopokoleniowych majątków rodzinnych oraz zapewnieniu realizacji woli fundatora, która respektowana będzie nie tylko przez jego bezpośrednich spadkobierców, ale także kolejne pokolenia rodziny.

Daria Leszczyk

advokat w Grabowski i Wspólnicy Kancelaria Radców Prawnych. Specjalizuje się w prawie spółek handlowych, planowaniu sukcesji w firmach rodzinnych oraz restrukturyzacji. Prowadzi procesy przekształceń, fuzji i przejęć oraz podziałów spółek handlowych.

Kto będzie mógł być beneficjentem fundacji rodzinnej?

Beneficjentem fundacji rodzinnej będzie mogła być dowolna osoba fizyczna, tj. zarówno członek rodziny fundatora, jak i osoba z nim niespokrewniona, np. partner w ramach nieformalnego związku, bliski przyjaciel czy wieloletni pracownik firmy rodzinnej. Warto jednocześnie zauważyć, że jako beneficjenci fundacji rodzinnej będą mogły być wskazane osoby jeszcze nienarodzone, przykładowo fundator będzie mógł postanowić, że prawo do korzystania z majątku fundacji przysługiwać będzie wszystkim jego zstępnym w linii prostej, także tym, którzy dopiero się urodzą w ramach przyszłych pokoleń (dzieciom, wnukom, prawnukom itd.).

Ponadto beneficjentem fundacji rodzinnej będzie mogła być organizacja pozarządowa prowadząca działalność pożytku publicznego. Jest istotne z perspektywy coraz powszechniejszej świadomości przedsiębiorców rodzinnych, że zgromadzony przez nich kapitał rodzinny, poza zabezpieczeniem interesów członków rodziny, powinien

realizować także określone cele społeczne lub gospodarczo użyteczne (np. wspierać ochronę środowiska czy pomagać dzieciom i młodzieży zdobywać wykształcenie adekwatne do ich potencjału). W praktyce coraz częściej decydują się oni na tworzenie fundacji charytatywnych działających przy firmie rodzinnej. Zgodnie z założeniami projektu ustawy o fundacji rodzinnej, misja ta będzie mogła być realizowana także po śmierci właściciela rodzinnego biznesu poprzez uczynienie fundacji charytatywnej beneficjentem fundacji rodzinnej.

W jaki sposób beneficjenci mogą korzystać z majątku fundacji rodzinnej?

To od woli fundatora zależeć będzie, w jakiej wysokości i na jakich warunkach poszczególni beneficjenci korzystać będą z majątku fundacji. Po pierwsze, fundator będzie mógł dowolnie podzielić beneficjentów w ramach różnych grup uprawnień postanawiając przykładowo, że część z nich będzie miała prawo do otrzymywania środków pieniężnych z zysków fundacji, część do korzystania z majątku trwałego, np. nieruchomości, a jeszcze inne grupa do otrzymania mienia w razie likwidacji fundacji. Po drugie natomiast, fundator będzie mógł zdecydować, że dany beneficjent nabędzie prawo do otrzymywania świadczeń z fundacji rodzinnej po spełnieniu określonego warunku lub upływie określonego terminu, np. po osiągnięciu pełnoletności, ukończeniu studiów wyższych czy rozpoczęciu pracy w firmie rodzinnej.

Fundator będzie mieć dużą swobodę w zakresie kształtowania kręgu beneficjentów i zasad ich partycypowania w majątku fundacji. Poprzez odpowiednie skonstruowanie statutu oraz wyposażenie organów fundacji w określone kompetencje, fundator będzie w stanie należycie zabezpieczyć wniesiony do fundacji majątek rodzinny i zapewnić, że będzie on efektywnie zarządzany i pomnażany przez następne pokolenia rodziny.

Kto będzie zarządzał fundacją rodzinną i co się stanie z fundacją rodzinną po śmierci fundatora?

Fundacją rodzinną zarządzać będzie zarząd składający się z jednego lub większej liczby członków. O tym, kto będzie zasiadał w zarządzie fundacji rodzinnej oraz jaki wpływ na ten wybór będzie miał sam fundator, decydować będzie statut ustanowiony przez fundatora. Fundator może do momentu swojej śmierci mieć nieograniczone prawo do powoływania i odwoływania członków zarządu, może

przekazać to uprawnienie w całości lub w części na rzecz określonego organu fundacji (rady protektorów, jeżeli zostanie powołana, lub zgromadzenia beneficjentów) czy nawet przyznać wskazanej w statucie osobie uprawnienie osobiste do wyboru członków zarządu. Po śmierci fundatora przysługujące mu uprawnienia przechodzą na odpowiednie organy fundacji, zgodnie z zasadami określonymi w statucie. Odpowiednie przepisy statutu fundacji (połączone z dużą swobodą fundatora w kształtowaniu jego treści) pozwolą zapewnić fundacji rodzinnej funkcjonowanie w ramach kolejnych pokoleń rodziny, także w razie kryzysu, sporu czy pata decyzyjnego.

Co istotne, członkiem zarządu i rady protektorów może być zarówno fundator, beneficjent, jak i osoba trzecia.

Czy fundacja rodzinna będzie mogła prowadzić działalność gospodarczą?

Co do zasady, fundacja rodzinna nie będzie mogła prowadzić działalności gospodarczej. Ma to na celu zapewnienie ochrony majątku rodzinnego i jego integralności. Jednakże fundacja rodzinna będzie mogła podejmować czynności, które, pomimo iż wypełniać mogą znamiona działalności gospodarczej, zmierzać będą do budowania wartości wniesionego do niej majątku. W projekcie ustawy wskazany jest zamknięty katalog czynności, które będą mogły być podejmowane przez fundację rodzinną, należy do nich m.in. (1) zbywanie mienia, o ile mienie to nie zostało nabyte przez fundację rodzinną wyłącznie w celu dalszego zbycia, (2) najem, dzierżawa lub udostępnianie na innej podstawie mienia, którego właścicielem lub posiadaczem jest fundacja rodzinna, (3) przystępowanie i uczestnictwo przez fundację rodzinną w spółkach handlowych, funduszach inwestycyjnych, spółdzielniach oraz podmiotach o podobnym charakterze, (3) nabywanie i zbywanie papierów wartościowych czy (4) udzielaniu pożyczek beneficjentom lub spółkom, w których uczestniczy fundacja rodzinna.

Oznacza to, że fundacja rodzinna będzie także mogła być wykorzystywana do reinwestowania zgromadzonego w niej mienia, a co za tym idzie, do powiększania majątku rodzinnego.

Od kiedy przedsiębiorcy rodzinni będą mogli tworzyć fundacje rodzinne?

Zgodnie z aktualnym projektem ustawy o fundacji rodzinnej, fundacja rodzinna ma zostać wprowadzona do polskiego porządku prawnego z dniem 1 czerwca 2022 r. ●